

Dosarul nr. 3r-360/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – V. Sîrbu
Instanța de Apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Colev, Ș. Starciuc, A. Curdov

ÎNCHEIERE

24 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul depus de Valerii Duca,
în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea lui Valerii Duca,
Valentina Duca și Pavel Peșterean împotriva Inspectoratului de Stat al Muncii cu
privire la contestarea actului administrativ,
împotriva încheierii din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a declarat inadmisibil apelul depus de către Valerii Duca, Valentina Duca și
Pavel Peșterean împotriva hotărârii din 01 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău,
sediul Rîșcani,

constată:

La 02 septembrie 2020, Valerii Duca, Valentina Duca și Pavel Peșterean au
depus prin poștă acțiune în contencios administrativ împotriva Inspectoratului de
Stat al Muncii cu privire la contestarea actului administrativ, prin care au solicitat
obligarea examinării plângerii din 21 februarie 2020 și emiterea deciziei pe
marginea acesteia.

Prin hotărârea din 01 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a
respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de către Valerii Duca, Valentina Duca și
Pavel Peșterean (f.d. 110).

La 05 iulie 2021, Valerii Duca, Valentina Duca și Pavel Peșterean au depus,
prin intermediul poștei, apel nemotivat împotriva hotărârii din 01 iulie 2021 a
Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 115-116), iar la 25 septembrie 2021,
Valerii Duca a depus motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii contestate cu
emiterea unei noi decizii cu privire la admiterea acțiunii. Totodată, Valerii Duca, a
solicitat repunerea în termenul de depunere a motivării apelului (f.d. 141-147).

Prin încheierea din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat
inadmisibil apelul depus de către Valerii Duca, Valentina Duca și Pavel Peșterean
împotriva hotărârii din 01 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în
temeiul art. 236 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ (f.d. 163-166).

La 04 noiembrie 2021, Valerii Duca a depus prin intermediul oficiului poștal la Curtea de Apel Chișinău recurs împotriva încheierii din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, redactat în limba rusă (f.d. 172-173, 174).

Studiind cererea de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a amâna examinarea acesteia, acordând recurentului Valerii Duca termen pentru înlăturarea neajunsurilor stabilite la depunerea cererii de recurs, din următoarele considerente.

Conform art. 241 alin. (3) din Codul administrativ, pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătorești se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art. 233 din cap. III din cartea a treia din Codul administrativ coroborate cu dispozițiile art. 241 alin. (3) din Codul administrativ reglementează condițiile de formă și conținut față de cererea de recurs.

Totodată, art. 231 alin. (2) din cap. III din cartea a treia din Codul administrativ stipulează că pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În corespundere cu art. 213 din Codul administrativ, în cazul când cererea de chemare în judecată nu corespunde prevederilor art. 211 alin. (1) și (2) și ale art. 212 alin. (1), judecătorul stabilește reclamantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă reclamantul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea se consideră depusă la data inițială.

Instanța de recurs observă că, în condițiile speței, cererea de recurs depusă de către recurentul Valerii Duca este redactată și depusă în limba rusă.

La aspectul dat articolul 26 din Codul administrativ stipulează că limba de procedură în fața autorităților publice și a instanțelor de judecată competente este cea prevăzută de legislație.

În Declarația de Independență din 27 august 1991, Parlamentul Republicii Moldova a proclamat independența țării, cu decretarea limbii române ca limbă de stat.

În conformitate cu art. 13 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine.

Astfel, se constată că Preambulul Declarației de Independență și Constituția Republicii Moldova, care sunt două acte fundamentale, concurează referitor la denumirea limbii de stat a Republicii Moldova.

Însă, în acest sens, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 36 din 05 decembrie 2013 privind interpretarea art. 13 din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova, a hotărât că în cazul existenței unor divergențe între textul Declarației de Independență și textul Constituției, textul constituțional primar al Declarației de Independență prevalează.

Curtea a constatat că prevederea conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în art. 13 din Constituție.

Deopotrivă, art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, la fel, statuează că procedura judiciară se desfășoară în limba de stat – limba română.

Așadar, prin prisma dispozițiilor art. 26 din Codul administrativ coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, judecarea cauzelor de contencios administrativ în instanțele judecătorești se desfășoară în limba română, care este limba de stat a Republicii Moldova.

În această consecvență, instanța de recurs notează că principiul utilizării limbii oficiale, consfințit în Declarația de Independență a Republicii Moldova, în art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească și art. 26 din Codul administrativ, impune ca judecarea cauzelor de contencios administrativ să aibă loc în limba oficială a statului.

Principiul utilizării limbii oficiale impune obligația participanților la proces de a se conforma condițiilor de admisibilitate a cererii de chemare în judecată, cererii de apel și cererii de recurs, *inter alia* de a fi redactate în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se pot impune anume limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea *Stanev vs Bulgaria* [Marea Cameră], 17 ianuarie 2012, §230; *Pasquini vs San Marino*, 2 mai 2019, §156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, §24; *Graciova vs Republica Moldova*, 24 ianuarie 2019, §§23-24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, §64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, §28; *Zubac vs Croația* [Marea Cameră], 5 aprilie 2018, §82)

Din cele menționate rezultă că documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat, care este limba română, iar cetățenii-justițiabili care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă, prin interpret, în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat.

Însă, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, dar în mod obligatoriu traduse și în limba de stat.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererea de recurs este redactată într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va amâna examinarea recursului și va acorda recurentului Valerii Duca

termen pentru prezentarea cererii de recurs redactate sau cu traducere în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar a-i explica recurentului că, în cazul neînlăturării în termenul stabilit de instanța de recurs a neajunsului constatat la depunerea cererii de recurs, în temeiul art. 243 alin. (1) lit. a), art. 241 alin. (3), art. 233 alin. (1) și art. 236 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ, recursul va fi declarat inadmisibil.

Conform art. 230, art. 241 alin. (3), art. 233 alin. (1) și art. 235 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 208 din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se amână examinarea recursului depus de către Valerii Duca împotriva încheierii din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, pentru data de 08 decembrie 2021.

Se acordă recurentului Valerii Duca termen până la 03 decembrie 2021, ora 17.00 pentru prezentarea, la Curtea Supremă de Justiție (sediul: mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18), a cererii de recurs împotriva încheierii din 20 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău redactată sau cu traducere în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Se explică recurentului că, în cazul neînlăturării în termenul stabilit de instanța de recurs a neajunsului constatat la depunerea cererii de recurs, în temeiul art. 243 alin. (1) lit. a), art. 241 alin. (3), art. 233 alin. (1) și art. 236 alin. (2) lit. f) din Codul administrativ, recursul va fi declarat inadmisibil, recursul va fi declarat inadmisibil.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh